

*Луцало О.А.,
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування НАВС,*

*Єдинак О.О.,
магістр 201 н/з, спеціальність «Правоохоронна
діяльність» ННІ № 3 НАВС*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МАТЕРІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Сучасний стан зростання кількості адміністративних правопорушень серед неповнолітніх, введення воєнного стану вимагає більш прискіпливо проаналізувати особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх в Україні. Складність зазначеного питання обумовлено тим, що, з одного боку, норми адміністративного права мають бути гуманними до осіб віком від 16 до 18 років, враховуючи їх спеціальний статус, а з іншого боку, – збільшення адміністративних правопорушень серед неповнолітніх повинно вимагати від правоохоронних органів можливості застосування ефективних та рішучих заходів щодо їх попередження та запобігання. Більш того, актуальність проблеми адміністративної відповідальності неповнолітніх окреслено такими чинниками, як недосконалість законодавства в умовах воєнного стану; зростання кількості саме адміністративних правопорушень серед неповнолітніх; стрімким психологічним та фізіологічним становленням, а також фізичним розвитком неповнолітніх. В результаті виникає необхідність суттєвого удосконалення адміністративно-правових заходів попередження адміністративних правопорушень в умовах сучасної війни.

Першою проблемою можна виділити те, що складність зазначеного питання починається з проблеми самого

визначення адміністративної відповідальності, а саме відсутності існування єдиного підходу до розуміння категорії адміністративної відповідальності. Одні вчені розглядають її як вид юридичної відповідальності [1], інші – як форму реагування з боку органів державної влади на вчинене правопорушення [2]. Таку різноманітність поглядів обумовлено відсутністю законодавчого визначення поняття «адміністративна відповідальність».

На підставі зазначеного, це дало можливість науковцям розглядати адміністративну відповідальність неповнолітніх як форму державного реагування на адміністративні правопорушення щодо осіб, які не досягли повноліття, шляхом застосування до них конкретних адміністративних покарань, передбачених санкціями порушених норм Кодексу про адміністративні правопорушення, і водночас як специфічний обов'язок неповнолітніх нести визначені законодавством несприятливі наслідки, пов'язані із застосуванням зазначених правових заходів впливу.

У свою чергу та відповідно до завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст.1 КУпАП), яке передбачає охорону «прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі точного і неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством» науковці почали адміністративну відповідальність неповнолітніх розуміти як застосування судовими органами заходів впливу (адміністративних стягнень) до неповнолітніх осіб, винних у вчиненні адміністративних проступків, для виховання у них

поваги до законів, до правил соціального співжиття, а також запобігання вчиненню ними нових правопорушень.

Отже, адміністративна відповідальність неповнолітніх осіб має особливості, зумовлені віком особи, яка притягається до відповідальності, а також пов'язані з особливим захистом інтересів неповнолітнього. Аналіз адміністративного законодавства дає підстави для визначення певних особливостей адміністративної відповідальності неповнолітніх.

Таким чином, головною вимогою притягнення особи до адміністративної відповідальності є вік. Ст. 12 КУпАП зазначає, що 16 років повинно бути на момент скоєння правопорушення, а цей час починається з першої хвилини доби, яка є наступною після досягнення 16-річчя [3].

Ми дотримуємося думки, що така норма не є ефективною та породжує відчуття безкарності у тих суб'єктів, які не досягли 16 років, але набули статусу неповнолітнього, отримали паспорт громадянина України та усвідомлюють протиправність своїх діянь. Тобто, підліток отримавши паспорт набуває не тільки права, а й обов'язки, а також нести особисту відповідальність, за вчинення адміністративних правопорушень за умови зниження віку, з якого вона настає. Тому деякі вчені пропонують знизити вік адміністративної відповідальності та застосовувати до осіб, що досягли 14 років, заходів впливу відповідно до статті 24-1 КУпАП [4, с. 171]. На думку таких науковців, означало б одночасно і підвищення вимогливості до підлітків і більшої поваги їх особистості, визнання їх відповідальними перед суспільством за свою поведінку, що в кінцевому рахунку має сприяти попередженню правопорушень серед неповнолітніх. Застосування повноцінних заходів адміністративної відповідальності до неповнолітніх означало б підвищення рівня вимогливості до підлітків і більшої поваги до їх особистості. Тобто визнання їх відповідальними перед

суспільством за свою поведінку сприяло б попередженню злочинності серед неповнолітніх.

В цілому, підтримуючи зазначену думку, зазначимо, що не можна просто розширити дію заходів впливу на осіб, які досягли 14 років. Застосування зазначеної правової норми вимагають детального аналізу кожної статті Кодексу про адміністративні правопорушення. Нажаль, автори зазначеної пропозиції лише її оголошували, але не здійснювали аналізу правових наслідків щодо інших статей. В межах нашого виступу це також складно зробити. Більш того, вважаємо, що положення статті 24-1 КУпАП повинні отримати чіткого розуміння їх застосування, нормативного визначення поняття, закріплення мети кожного з запроваджених заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх, а також настання правових наслідків застосування кожного із заходів. Вважаємо, що можливо розширити перелік правопорушень, за вчинення яких застосовуються заходи адміністративного впливу, а також детально прописати процедуру їх застосування. Варто визначити умови, коли можна та доцільно поєднувати заходи правового характеру із заходами педагогічного, психологічного та медичного характеру.

Проведений аналіз наукових досліджень свідчить, що стаття 24-1 КУпАП не дає чіткого розуміння реалізації зазначених заходів, зокрема, можливості застосування заходів впливу у певній сукупності, за яких обставин можна застосовувати до неповнолітніх адміністративні стягнення замість певних заходів впливу.

У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне зробити деякі узагальнення щодо впровадження більш деталізованого та зрозумілого застосування заходів впливу, які передбачені статтею 24-1 КУпАП. Першочергово, доцільно поділити заходи впливу на основні та додаткові. Так, доцільно визначити основним заходом впливу «застереження», яке застосовується до неповнолітніх. Це дозволить уникнення

певної плутанини адміністративного стягнення «попередження» та заходу впливу «попередження», яке передбачене у статті 24-1 КУпАП. Заходи впливу «зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення», «догана» та «сувора догана» доцільно віднести до заходів додаткового (факультативного) впливу. Такий захід впливу як «передачу неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють» в умовах сучасного розвитку громадських правовідносин втрачає свій сенс. За вчинення неповнолітнім правопорушення його батьки мають нести адміністративну відповідальність за статтею 184 «Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей» КУпАП. Стосовно заходу впливу «передача неповнолітнього під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання» також втрачає свій сенс виховання, тому доцільно це захід замінити на «постановку неповнолітнього на превентивний (профілактичний) облік» в органах Національної поліції, який також доцільно віднести до основних заходів впливу, що можуть бути запроваджені до неповнолітніх. Відповідно до цього необхідним є створення наглядових інстанцій з метою забезпечення реалізації цих заходів. Наслідком таких нововведень буде забезпечення належного виховного впливу підлітків та подолання девіантної поведінки з боку останніх.

Література:

1. Літошенко О. С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2004. 16 с.
2. Щукін О. М. До питання концептуалізації поняття адміністративної відповідальності. Юридичний вісник. 2014. № 3 (32). С. 73–78.

3. Кодекс України про адміністративне правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51, ст.1122.

4. Кукшинова О.О. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / О.О. Кукшинова // Митна справа. – 2015. – № 5(101). – С. 55–63

Матчук С.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування НАВС*

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ ЗМІ З ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Реформа поліції була одним із пріоритетів державної політики останні десять років. Загальною метою реформи поліції було створення професійної, деполітизованої, відповідальної за охорону та захист прав і свобод людини, протидії злочинності та надання послуг. Одним із найбільш часто вживаних слів було «прозорість». Найчастіше термін «прозорість» використовується у контексті принципу діяльності Національної поліції.

Принцип «прозорості» поряд із «відкритістю» закріплений у статті 9 Закону України «Про Національну поліцію» [1]. Необхідно відзначити, що це єдиний принцип діяльності поліції та у взаємодії із ЗМІ який має обмеження. Обмеження стосуються межі відкритості та прозорості, але вони повинні бути визначені в Конституції України та у законах. Так, Конституція України встановила випадки, коли встановлюються обмеження щодо відкритості надання інформації, це відбувається: в інтересах національної безпеки,